

Ψυχολογία του Διαδικτύου (ΨΧ109)

Διάλεξη 11 – Διαδικτυακή παρανομία
Απάτες, παραπλάνηση και παράνομο κατέβασμα

Στόχοι διάλεξης

Κατανόηση διαδικτυακής εξαπάτησης

Phishing, vishing και spear phishing

Απάτες μαζικής προώθησης

Παράνομη λήψη αρχείων

Από την καθημερινή εξαπάτηση στο έγκλημα

Δεν είναι όλα τα ψέματα ποινικά αδικήματα

Εδώ εξετάζεται η εξαπάτηση με σκοπό παράνομο όφελος

Το διαδίκτυο αυξάνει την κλίμακα και την ταχύτητα

Τι είναι το phishing

Παραπλάνηση χρηστών για αποκάλυψη προσωπικών/οικονομικών στοιχείων

Χρήση κοινωνικής μηχανικής (social engineering)

Πλαστοί σύνδεσμοι και ψεύτικοι ιστότοποι

Στόχος: πρόσβαση σε λογαριασμούς

Πώς λειτουργεί το phishing

Μήνυμα από δήθεν αξιόπιστο οργανισμό

Αίτημα «επαλήθευσης» στοιχείων

Σύνδεσμος προς πλαστό ιστότοπο

Υποκλοπή ονομάτων χρήστη και κωδικών

Τεχνολογικά τεχνάσματα

Γιατί λέγεται «ψάρεμα»

Οι δράστες
ρίχνουν μαζικά
«δόλωμα»

Ελπίζουν ότι
κάποιοι χρήστες
θα «τσιμπήσουν»

Η επίθεση
βασίζεται στην
ποσότητα και
στην πιθανότητα

Spear phishing («καμάκωμα»)

Στοχευμένη μορφή phishing

Χρήση πληροφοριών για
συγκεκριμένα άτομα ή
οργανισμούς

Το μήνυμα φαίνεται πιο
προσωπικό και αξιόπιστο

Αυξάνει την πιθανότητα
ανταπόκρισης

Vishing (τηλεφωνικό/φωνητικό ψάρεμα)

Τηλεφωνικό ή
φωνητικό
«ψάρεμα»

Ο δράστης
προσποιείται
εκπρόσωπο
νόμιμης
επιχείρησης

Ζητά προσωπικές
πληροφορίες ή
μεταφορά
χρημάτων

Συχνά συνδέεται με
κλοπή ταυτότητας

Γιατί πέφτουν θύματα οι χρήστες; (Wang et al., 2012)

Εμπιστεύονται την πηγή

Αντιδρούν σε επείγοντα μηνύματα

Παραβλέπουν ενδείξεις απάτης

Λειτουργούν αυτόματα από συνήθεια

Συναισθηματική χειραγώγηση

Επείγον

Φόβος απώλειας
λογαριασμού

Πίεση χρόνου

Απειλή αρνητικών
συνεπειών

Ενδείξεις εξαπάτησης

Γραμματικά λάθη

Υποπτη διεύθυνση αποστολέα

Παράξενος σύνδεσμος

Αίτημα για ευαίσθητα στοιχεία

Phishing στα κοινωνικά δίκτυα

Ο ρόλος της συνήθειας

Συχνός και ασυναίσθητος
έλεγχος email

Γρήγορες αντιδράσεις
χωρίς σκέψη

Αυτόματη εμπιστοσύνη
σε γνώριμες πλατφόρμες

Αυξημένη ευαλωτότητα

Heuristic vs συστηματική επεξεργασία

Γρήγορη επεξεργασία:
«φαίνεται αξιόπιστο»

Συστηματική
επεξεργασία: έλεγχος
περιεχομένου και
στοιχείων

Η δεύτερη μειώνει
την πιθανότητα
θυματοποίησης

Εκπαίδευση κατά του phishing

Προσομοιωμένες επιθέσεις

Άμεση ανατροφοδότηση

Διαδικτυακά εκπαιδευτικά προγράμματα

Στόχος: αλλαγή συνηθειών

Περιορισμοί της εκπαίδευσης (Davinson & Sillence, 2010)

Η ενημέρωση δεν αρκεί πάντα

Η επίγνωση κινδύνου δεν οδηγεί απαραίτητα
σε ασφαλή συμπεριφορά

Χρειάζεται αξιολόγηση αποτελεσματικότητας

Απάτη μαζικής προώθησης

Δόλια πράξη για οικονομικό όφελος

Χρήση μαζικής επικοινωνίας

Email, μηνύματα, κοινωνικά δίκτυα

Στόχος: απόσπαση χρημάτων

Απάτη προκαταβολής / 419

Υπόσχεση
μεγάλου ποσού

Αίτημα μικρής
αρχικής
πληρωμής

Συνεχείς
καθυστερήσεις

Νέες
απαιτήσεις για
χρήματα

Είδη απάτης μαζικής προώθησης

Επενδυτική απάτη

Ερωτική απάτη

Φιλανθρωπική απάτη

Απάτη έκτακτης ανάγκης

Απάτη κληρονομιάς

Ερωτική απάτη

Ψεύτικη ερωτική σχέση

Χτίσιμο εμπιστοσύνης

Συναισθηματική εξάρτηση

Σταδιακή οικονομική εκμετάλλευση

Απάτη έκτακτης ανάγκης

Ο δράστης
προσποιείται ότι
κάποιος γνωστός
κινδυνεύει

Χρήση
πραγματικών
πληροφοριών
από το διαδίκτυο

Πίεση για άμεση
αποστολή
χρημάτων

Επιπτώσεις στα θύματα

Οικονομική απώλεια

Ντροπή και ενοχή

Άγχος και κατάθλιψη

Απώλεια εμπιστοσύνης

Κοινωνική απομόνωση

Γιατί δεν καταγγέλλονται οι απάτες

Ντροπή του
θύματος

Φόβος ότι δεν
θα ληφθεί
σοβαρά

Πεποίθηση
ότι ο δράστης
δεν θα βρεθεί

Διασυννοριακή
φύση του
εγκλήματος

Γνωστικά και κινητήρια σφάλματα

Υπερβολική σιγουριά

Επιθυμία για κέρδος ή σχέση

Επίκληση κύρους

Κοινωνική απόδειξη

Αφοσίωση σε προηγούμενες επιλογές

Ποιοι είναι ευάλωτοι;

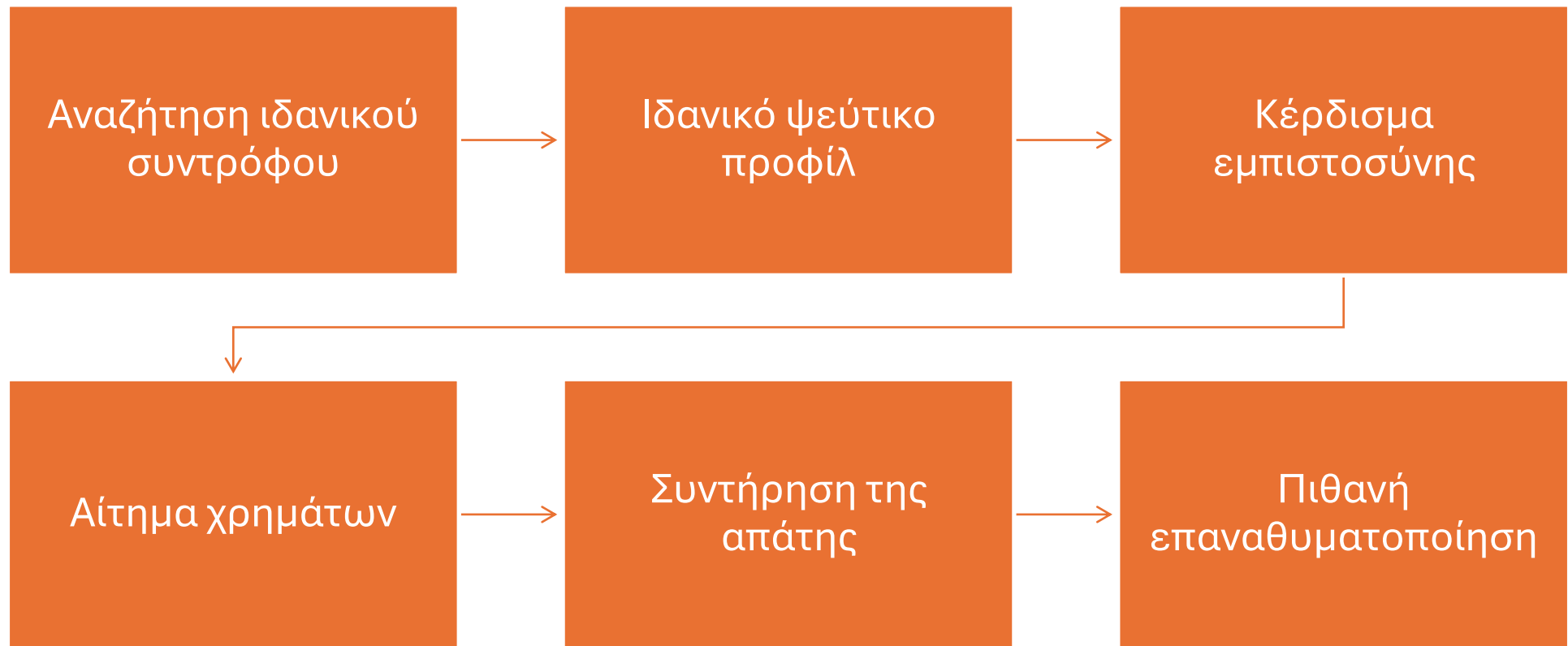
Δεν υπάρχει ένας
ενιαίος τύπος
θύματος

Κάθε απάτη
εκμεταλλεύεται
διαφορετικά
κίνητρα

Η πρόληψη πρέπει
να προσαρμόζεται
στο είδος της
απάτης

Στάδια ερωτικής απάτης (Whitty, 2013)

Παράνομη λήψη αρχείων

Κατέβασμα
υλικού με
πνευματικά
δικαιώματα

Μουσική, βίντεο,
βιβλία

Πολλοί χρήστες
δεν το
αντιλαμβάνονται
ως «κλοπή»

Οι εκστρατείες
φόβου έχουν
περιορισμένη
επιτυχία

Συμπεράσματα

Οι διαδικτυακές απάτες
βασίζονται σε τεχνολογία και
ψυχολογία

Η πρόληψη απαιτεί αλλαγή
συμπεριφοράς, όχι μόνο
ενημέρωση

Η ψυχολογία βοηθά στην
κατανόηση ευαλωτότητας και
λήψης αποφάσεων

Χρειάζονται στοχευμένες και
τεκμηριωμένες παρεμβάσεις